

Στη σκιά του Αυγερινού - της Σοφίας Βοϊκού

Δυνατό, παθιασμένο, αρρωστημένο, γεμάτο χρώματα, πινέλα, καμβάδες, συγκρούσεις και εντάσεις, τρέλα και παράνοια, πάθος, οργή, μίσος, παράδοξους έρωτες, αναγνώριση, καταξιώσεις, επαίνους και κατηγορίες, γεμάτο από τα πιο πρωτόγνωρα συναισθήματα που γεννήθηκαν μέσα μου. Ένα βιβλίο που ξεφεύγει από τα συνηθισμένα, που με έκανε να σκεφτώ δυο και τρεις φορές πριν κατηγορήσω για το παραμικρό τους βασικούς πρωταγωνιστές.

Τερέζα Βολάνη, κόρη του ισχυρού αστού και στρατηγού Αλέξανδρου Βολάνη και της Αμαλίας, αδερφή του διπλωμάτη Θεμιστοκλή. Απότομη, σκaiή, αχάριστη, πείσμων, επίμονη, εγωίστρια, κακομαθημένη, αυστηρή με όλους αλλά κυρίως με τον εαυτό της. Ένα αγρίμι που διψά για αγάπη, στήριξη, σιγουριά, ένα άδολο και αληθινό χάδι. Ο πατέρας της αρνείται επισταμένως να την αφήσει να γραφτεί στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και επιπλέον σαμποτάρει τις προσπάθειές της. Η απόπειρά του να της βρει γαμπρό είναι η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Έξαλλη το σκάει μες στη νύχτα και καταφεύγει στο ατελιέ του διάσημου γλύπτη Άγγελου Αυγερινού, εφάμιλλου σε ταλέντο του Μιχάλη Τόμπρου και όχι μόνο.

Άγγελος Αυγερινός: γλύπτης, ταλαντούχος και μονομανής, με ερωτική σύντροφο την Άννα και εκτός γάμου γιο τον Θεοφάνη. Το ατελιέ του είναι ξακουστό σε όλη την Αθήνα κι ας αρνείται επίμονα να τον αναγνωρίσει η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Ενδιαφέρουσα προσωπικότητα, ο χαρακτήρας του σκοινοβατεί ανάμεσα στη σχιζοφρένεια, την παραφροσύνη, το ταλέντο και την απίστευτη αγάπη που έχει για το ωραίο. Η Τερέζα μπαίνει στη ζωή του ζευγαριού και την ανατρέπει για πάντα. Κι αντί να πιαστούν οι δυο γυναίκες στα χέρια, με ήρεμο και πολιτισμένο και διακριτικό τρόπο περιμένουν πότε θα ταπεινωθεί η μια στα μάτια του Άγγελου για να υπερηφανευτεί. Οι προβλέψεις της Άννας πραγματοποιούνται και η Τερέζα από μαθήτρια γίνεται μούσα και μετά ερωμένη. "Στον πήρα τον Άγγελο", λέει η μια, "να τον χαίρεσαι" λέει η άλλη, που ξέρει πόσο σύντομα είναι αυτά τα τερτίπια του γλύπτη.

Ένα απίθανο ερωτικό τρίγωνο, σκηνές απείρου κάλλους, σκαμπανεβάσματα στις ζωές των ηρώων και όλα αυτά με φόντο την Ευρώπη και ειδικότερα την Ελλάδα της δεκαετίας του 1930. Η Νύχτα των Κρυστάλλων, η καθιέρωση του Χίτλερ ως μόνου ηγέτη στη χώρα του, η απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου, το πραξικόπημά του, η δικτατορία του Μεταξά συμβαίνουν ταυτόχρονα και επηρεάζουν τα κεντρικά πρόσωπα της ιστορίας μας. Διακριτική η αφήγηση της Ιστορίας, σποραδική, κάτι που κάνει πιο έντονη την ουσία του μυθιστορήματος.

Ειλικρινά, ίσως η ιστορία φανεί παρατραβηγμένη και δυσανεκτή η εξέλιξη αυτού του απρόσμενου έρωτα (σα να συνταιριάζεις τη φωτιά με το ασάλι), όμως το καλογραμμένο κείμενο και η συγγραφική δεινότητα σε πείθει και σε παρασέρνει. Δεν ψάχνεις δικαιολογίες, δεν ψάχνεις αφορμές, δε ρωτάς, απλώς αφήνεις να απολαύσεις το χρώμα της αγάπης, να δεις πώς με τρόπο μαγικό πέφτει πάνω στο έντονο κόκκινο του πάθους το μαύρο του πένθους και πώς η απόχρωση που φτιάχνουν μαζί αυτά τα δυο είναι το κερασί της ζωής. Ο καμβάς μας είναι διάσπαρτος από μουτζούρες, λεκέδες, σκιές, αδρές γραμμές και χρώματα. Και η Τερέζα να προσπαθεί αρχικά να στηρίξει τον Αυγερινό, να θυσιάσει και να του χαρίσει δικά της δημιουργήματα για να ξαναβγει στην αφρόκρεμα των εκλεκτών καλλιτεχνών κι όταν μένει έγκυος κι ο Αυγερινός απαιτεί την έκτρωση να κάνει μια πράξη που θα αλλάξει ριζικά τις ζωές όλων τους.

Το υπέροχο Παρίσι, η Μέκκα της ζωγραφικής στο Μεσοπόλεμο και όχι μόνο τότε, μας καλωσορίζει με το βλέμμα της συγγραφέως, μας ταξιδεύει στη Μονμάρτη, στην Πιγκάλ, στη διαβόητη \"Κυψέλη\" (βίλα του Αλφρέντ Μπισέ που τη μετέτρεψε σε κοινόβιο με 64 δωμάτια-ατελιέ για νέους άπορους καλλιτέχνες) και μας συστήνει τη Γερτρούδη Στάνιν, τον Ματίς, τον Πικάσο, τη Ζοζεφίν Μπέικερ και τη λεοπάρδαλή της, Τσικίτα, μας εξηγεί τον φωβισμό, τον κυβισμό, μας κάνει να καταλάβουμε πόση ανάγκη είχαν οι καλές τέχνες να γυρίσουν την πλάτη στο παρελθόν και να στραφούν σε ένα πιο ανεξάρτητο, δημιουργικό, ελεύθερο μέλλον.

Αγαπημένη μου μορφή του μυθιστορήματος, η ανδρόγυνη Καλυψώ, που σαν άλλη σειρήνα παρασύρει στα δίχτυα της τους εύφημους, πολιτισμένους και καθώς πρέπει άντρες της Αθήνας, οι οποίοι την άλλη αμέσως μέρα κατακρίνουν και λοιδωρούν αυτούς ακριβώς τους ανθρώπους! Ένα πλάσμα δυστυχισμένο, ένας άνθρωπος διωγμένος από το σπίτι, που επιζητεί κάνοντας νούμερα βαριετέ σε θέατρο. Προδομένος από τους εφήμερους εραστές, αγωνίζεται να βρει επιτέλους έναν άνθρωπο με τον οποίο θα πάρει μια ανάσα, θα ησυχάσει και φαίνεται να τον βρήκε στον μυστηριώδη νυχτερινό επισκέπτη του, την ταυτότητα του οποίου δε μαθαίνουμε παρά μόνο όταν πρέπει, ώστε η αποκάλυψη να συνοδεύεται από ανατροπή. Η Καλυψώ συνδέεται φιλικά με την Τερέζα και αλληλοϋποστηρίζονται. Θα τους χωρίσουν η σύφιλη και η προτροπή να ανοίξει επιτέλους η Τερέζα τα δικά της φτερά στο φιλελεύθερο Παρίσι.

Θα σταθεί στο πλάι του Αυγερινού η Τερέζα; Τι θα συμβεί στη σχέση του με την Άννα και πόσο έντονη αλλαγή θα επιφέρει το απύθμενο μίσος που θα πετάξει λόγια σκληρά και κοφτερά τη στιγμή που δεν πρέπει; Θα παραμείνει στη σκιά του καλλιτέχνη ή θα πάρει την ώθηση που απαιτείται για να ανοίξει τα δικά της φτερά στο Παρίσι; Ο Θεμιστοκλής θα καταλάβει επιτέλους πόσο δεσποτική είναι η μητέρα του και πόσο μεγάλη οδύνη έφερε στις ζωές των παιδιών της η άτεγκτη στάση της απέναντι στην κοινωνία και τον καθωσπρεπισμό; Θα ανοίξει και τα δικά του φτερά στον έρωτα, παρακούοντας τη μητέρα του;

Ατμοσφαιρικό, τεκμηριωμένο, καλογραμμένο, θα καταλάβετε από την αρχή σχεδόν ότι ξεφεύγει από την κλασική θεματολογία του ελληνικού μυθιστορήματος κι ελπίζω να σας αρέσει όσο άρεσε και σε μένα. Πηγή έμπνευσης του βιβλίου υπήρξε η Καμίλ Κλοντέλ, μούσα και ερωμένη του Ωγκύστ Ροντέν.

Πάνος Τουρλής